

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج

سند جامع معاونت آموزش و ترویج سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در افق ۱۴۰۴

بهار ۱۴۰۱

الحمد لله

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج

سند جامع معاونت آموزش و ترویج

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در افق ۱۴۰۴

در راستای تحقق اهداف برنامه تحول کشاورزی با رویکرد جهادی دولت مردمی برای رسیدن به ایران قوی

بهار ۱۴۰۱

عنوان: سند جامع، معاونت آموزش و ترویج، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در افق ۱۴۰۴، در راستای تحقق اهداف برنامه تحول کشاورزی با رویکرد جهادی دولت مردمی برای رسیدن به ایران قوی

رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی: سیدمجتبی خیام نکویی

مجری مسئول: علی اکبر مؤیدی، معاون آموزش و ترویج سازمان تات

تهیه و تدوین: سیدکریم موسوی، عرفان علی میرزایی و زینب الله مرادی

سایر همکاران: مریم طهماسبی، علی خبیری، علیرضا سیداسحق، عبدالله موموندی، حسین نوری، ارکیده حیدرنژاد، مهری مداحی و سیدجلال الدین بصام

تهیه و تنظیم: معاونت آموزش و ترویج کشاورزی _ دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی

طراحی و صفحه آرایی: نرگس بهادر

ناشر: نشر آموزش کشاورزی

شمارگان: محدود

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۱

شماره ثبت در مرکز فن آوری اطلاعات و اطلاع رسانی کشاورزی ۶۱۶۶۴ به تاریخ ۱۴۰۱/۰۳/۱۹ است.

نشانی: تهران، خیابان آزادی، بین نواب و رودکی، پلاک ۲۰۵، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی

تلفن: ۶۶۴۳۰۴۶۵ | تلفکس: ۶۶۴۳۰۴۶۴ | کد پستی: ۱۴۵۷۸۹۶۶۸۱

فهرست

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۸	چشم انداز
۸	مأموریت
۹	ارزش ها
۹	مخاطبان و ذی نفعان
۹	اهداف کلان و محورهای فعالیت نظام آموزش و ترویج
۱۱	استلزامات
۱۲	اقدامات اساسی

بخش کشاورزی و منابع طبیعی و جوامع روستایی و عشایری، در اقتدار ملی و پیشبرد اهداف توسعه پایدار کشور جایگاهی کلیدی و ویژه دارند. تأمین امنیت غذایی، ارزآوری، فراهم‌سازی بخش قابل توجهی از مواد خام اولیه مورد نیاز صنایع و البته سهم بالای اشتغال جمعیت در این بخش، اهم دلایل تأییدکننده چنین مدعایی به شمار می‌روند. در همین رابطه و در حالی که ضرورت حرکت به سمت حرفه‌ای‌سازی و دانش - محور نمودن کشاورزی در مسیر افزایش بهره‌وری بخش ضرورتی اجتناب‌ناپذیر محسوب می‌گردد، تردیدی وجود ندارد که اثربخشی فناوری‌های نوین و سطح بهره‌وری دست‌آوردهای فنی دانش‌بنیان، تا حد بسیار زیادی به کیفیت منابع انسانی فعال در این بخش وابسته خواهد بود.

در این میان نظام آموزش و ترویج کشاورزی از دیرباز طلایه‌دار نهضت توسعه منابع انسانی شاغل و آیندگان علاقه‌مند برای ورود به مشاغل این حوزه به شمار آمده است. ترویج کشاورزی در چارچوب نظام نوآوری کشاورزی، با تسهیل زایش دانش از طریق بروز خلاقیت‌ها و بهبود روند تسهیم و پردازش آن به واسطه هموارسازی شبکه - مدار فرایندهای نشر نوآوری، در مهندسی دانش برای ارتقای سطح توانمندی‌های جوامع کشاورزی و روستایی نقش بی‌بدیلی را ایفا می‌نماید. در همین رابطه طراحی و پایه‌ریزی طرح نظام نوین ترویج کشاورزی از اواسط دهه گذشته مبتنی بر ارکان سه‌گانه مدیریت دانش، پهنه‌بندی عرصه‌های عملیاتی و ساماندهی مراکز جهاد کشاورزی دهستان، با هدف کلان ارتقای ضریب نفوذ دانش تخصصی در سطح واحدهای بهره‌برداری و حرکت در مسیر دانش‌بنیان نمودن بخش در دستور کار وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفت. این طرح به واسطه برخورداری از پشتوانه قانونی و اهتمام برای جلب مشارکت حداکثری ذینفعان و کنشگران مختلف نظام دانش و اطلاعات کشاورزی در فرایندهای خدمات‌رسانی به جامعه کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور، منشاء خدمات مؤثر و ارزنده‌ای بوده است.

در عین حال متأثر از تغییرات فزاینده جاری در مناسبات زندگی فردی، حرفه‌ای و سازمانی بخش کشاورزی و البته مناسبات کلان جاری در بستر جامعه، این نظام آموزشی تحول‌آفرین به نوبه خود تحت تأثیر تحولات همه‌جانبه قرار گرفته و هم‌اکنون با چالش‌های متعددی نظیر ضعف در منابع به ویژه از حیث کیفیت منابع انسانی؛ ضعف در تعاملات شبکه‌ای با دیگر کنشگران نظام خدمات‌رسان بخش کشاورزی؛ ضعف در انسجام ساختار سازمانی به ویژه در روابط میان صف و ستاد و ناکارآمدی در روش‌شناسی و فرایندهای اجرایی رو به رو است. چنان که وزیر محترم جهاد کشاورزی نیز در برنامه پیشنهادی «تحول کشاورزی با رویکرد جهادی»، ضمن تأکید بر اهمیت جایگاه

نظام آموزش و ترویج کشاورزی در اعتلای بخش کشاورزی و منابع طبیعی به ویژه از منظر دانش‌بنیان‌نمودن بخش، مواردی نظیر عدم سرمایه‌گذاری لازم برای نفوذ دانش و فناوری و همچنین نامشخص بودن سهم تحقیقات و ترویج کشاورزی در تولید ارزش افزوده بخش را از جمله چالش‌های عمده نظام آموزش و ترویج کشاورزی بر شمرده و ضرورت تحول بنیادین این حوزه در ابعاد مختلف ساختی - کارکردی به منظور نقش‌آفرینی هر چه مؤثرتر در مسیر توسعه پایدار بخش کشاورزی و منابع طبیعی را مطالبه نموده‌اند.

افزون‌بر این‌ها، امروزه انتظارات کارکردی جدیدی از کارگزاران نظام ترویج و آموزش کشاورزی مطرح می‌گردد که از کارکردهای سنتی مرتبط با انتقال دانش و فناوری متمرکز بر افزایش تولید محصول بسیار فراتر می‌رود و مواردی چون ساماندهی مخاطبان در قالب تشکلهای، تقویت نهادهای محلی، شبکه‌سازی، تدارک خدمات مشاوره‌ای در حوزه‌هایی مثل بازاریابی، کارآفرینی، تسهیل‌گری و مواردی از این قبیل را نیز در بر می‌گیرد.

در این بین پر واضح است که نظام ترویج و آموزش کشاورزی برای مواجهه فعالانه با چالش‌های یادشده و البته به منظور بهره‌گیری لازم از فرصت‌های پیش رو با هدف تداوم حیات اثربخش خویش، در ابعاد مختلف ساختاری، روش‌شناسی آموزشی و فرایندهای مدیریت سازمانی به انجام آسیب‌شناسی علمی، دگرگون‌سازی و تعدیلات سازگاری مستمر نیاز خواهد داشت. در همین رابطه سند حاضر تحت‌عنوان «سند جامع معاونت آموزش و ترویج سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در افق ۱۴۰۴، در راستای تحقق اهداف برنامه تحول کشاورزی با رویکرد جهادی دولت مردمی برای رسیدن به ایران قوی» در چارچوب اسناد بالادستی و تکالیف قانونی وزارت جهاد کشاورزی، در راستای تحقق منویات مقام معظم رهبری مدظله‌العالی به منظور توسعه کشاورزی دانش‌بنیان، با هدف جانمایی و تبیین حوزه‌های نیازمند تحول و بازنگری در کلیات برساننده نظام آموزش و ترویج کشاورزی ایران تدوین شده است.

چشم‌انداز

نظام آموزش و ترویج کشاورزی در افق ۱۴۰۴، نظامی کارآمد، جامع‌نگر، پایدار، پیشرو، پویا، هدایتگر، تعامل‌گرا و هم‌افزا، برنامه - محور، پاسخگو و اثربخش برای توانمندسازی منابع انسانی و توسعه سرمایه‌های اجتماعی بخش کشاورزی و منابع طبیعی، جوامع روستایی و عشایری خواهد بود.

مأموریت

توسعه منابع انسانی و سرمایه‌های اجتماعی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و جوامع روستایی و عشایری کشور از طریق تدارک خدمات آموزشی و ترویجی تقاضا - محور، روزآمد و

دانش‌بنیان در رویکردی شبکه‌ای و هم‌افزایانه با بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های موجود به ویژه جلب مشارکت بخش غیردولتی.

ارزش‌ها

- ◀ کرامت انسانی، فضائل اخلاقی و فرهنگ جهادی؛
- ◀ عدالت - محوری در خدمات‌رسانی؛
- ◀ مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، اثربخشی و پیامد - محوری؛
- ◀ تفکر جامع‌نگر و نظام‌مند مبتنی بر استدلال منطقی؛
- ◀ کثرت‌گرایی، جلب مشارکت حداکثری و تعاملات شبکه‌ای؛
- ◀ مخاطب - محوری، سازگاری و زمینه‌گرایی؛
- ◀ خوداتکایی و امنیت غذایی پایدار؛
- ◀ پیشگامی، خلاقیت و نوآوری؛
- ◀ شایسته - مداری، صلاحیت - محوری و حرفه‌ای‌گرایی؛
- ◀ پاسداری از منابع طبیعی و محیط زیست؛
- ◀ پذیرش کشاورزی به عنوان یک سبک خاص زندگی؛
- ◀ نگاه به زیست بوم روستا به عنوان یک نظام فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی یکپارچه؛ و
- ◀ نگاه ویژه به کشاورزی خانوادگی، جوانان، زنان و اقشار آسیب‌پذیر روستایی و عشایری کشور.

مخاطبان و ذی‌نفعان

تمامی اعضای جامعه کشاورزان اعم از حقیقی و حقوقی، روستاییان، عشایر، سرمایه‌گذاران، علاقه‌مندان ورود به مشاغل بخش، مصرف‌کنندگان و سایر کنش‌گران حقیقی و حقوقی درگیر در نظام نوآوری کشاورزی و منابع طبیعی کشور.

اهداف کلان و محورهای فعالیت نظام آموزش و ترویج

برای دستیابی به تأمین امنیت غذایی پایدار، بهبود اقتصاد جوامع کشاورزی، روستایی و عشایری، توسعه زنجیره‌های ارزش و پایداری منابع طبیعی و محیط زیست، اهداف کلان سند جامع معاونت آموزش و ترویج سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در افق ۱۴۰۴، به شرح ذیل است:

الف) توسعه منابع انسانی ذینفع در زنجیره ارزش کشاورزی (ارتقای سطوح دانشی، مهارتی و نگرشی)

- ◀ اشاعه و تسهیل کاربست نوآوری‌های کشاورزی و منابع طبیعی در رویکردی مسأله - محور و عمل گرا؛
- ◀ توسعه صلاحیت‌های حرفه‌ای تقاضا - مدار در جامعه شاغلان بخش کشاورزی و منابع طبیعی؛
- ◀ ظرفیت‌سازی و توانمندسازی جوانان روستایی و عشایری؛
- ◀ توانمندسازی جامعه زنان روستایی و عشایری؛
- ◀ تربیت هنرجویان کشاورزی شایسته در نظام آموزش رسمی مقطع متوسطه؛
- ◀ کمک به تربیت دانشجویان شایسته کشاورزی و منابع طبیعی در آموزش‌های رسمی مقطع عالی؛
- ◀ توسعه حرفه‌ای کارکنان وزارت جهاد کشاورزی؛ و
- ◀ فرهنگ‌سازی و اصلاح الگوی مصرف نهاده‌ها و محصولات کشاورزی و منابع طبیعی در میان آحاد جامعه.

ب) توسعه سرمایه‌های اجتماعی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی

- ◀ توسعه تشکلهای حرفه‌ای صنفی و انتفاعی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی؛
- ◀ توسعه تشکلهای حرفه‌ای غیرانتفاعی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی (سازمان‌های مردم نهاد)؛
- ◀ توسعه تعاملات شبکه‌ای و کثرت‌گرایانه در حوزه فعالیت‌های آموزشی و ترویجی میان تمامی کنشگران نظام نوآوری کشاورزی در سطح مختلف؛ و
- ◀ ظرفیت‌سازی و توانمندسازی شبکه عاملین غیردولتی در نظام ترویج کشاورزی و منابع طبیعی کشور.

ج) توسعه روش‌شناسی و فرایندهای جاری در نظام آموزش و ترویج کشاورزی

- ◀ توسعه الگوهای آموزشی - ترویجی سازگار با جوامع هدف در نظام آموزش و ترویج کشاورزی و منابع طبیعی (نظیر برنامه‌های مهارت‌آموزی عمل گرا و بازار - محور)؛
- ◀ توسعه رسانه‌های ارتباطی نوین در نظام آموزش و ترویج کشاورزی؛
- ◀ استقرار نظام مدیریت دانش در بخش کشاورزی و منابع طبیعی؛
- ◀ استقرار نظام جامع صلاحیت حرفه‌ای در بخش کشاورزی و منابع طبیعی؛
- ◀ توسعه زیرنظام پژوهش در حوزه فعالیت‌های آموزشی و ترویجی؛ و
- ◀ تجهیز و توسعه زیرساخت‌ها و تجهیزات مورد نیاز فعالیت‌های آموزشی و ترویجی.

استلزامات

دستیابی به اهداف سند تحول نظام آموزش و ترویج کشاورزی، مستلزم تدارک منابع، امکانات و استلزاماتی است که اهم آن‌ها در ذیل مورد اشاره قرار گرفته است:

الف) منابع انسانی

- مروجان پهنه و کارشناسان تخصصی و محققان حوزه آموزش و ترویج در دوائر سازمانی وزارت جهاد کشاورزی در سطوح مختلف؛
- محققان و متخصصان موضوعی حوزه‌های فنی کشاورزی همکار در نظام آموزش و ترویج کشاورزی در سطوح مختلف وزارت جهاد کشاورزی؛
- صاحب‌نظران، محققان و متخصصان حوزه آموزش و ترویج کشاورزی همکار در خارج از مجموعه وزرات جهاد کشاورزی (به ویژه دانشگاهیان)؛
- صاحب‌نظران، محققان و متخصصان موضوعی همکار در دستگاه‌های اجرایی خارج از مجموعه وزرات جهاد کشاورزی؛
- صاحب‌نظران، محققان و متخصصان موضوعی در بخش غیردولتی اعم از انتفاعی یا غیرانتفاعی؛

ب) زیرساخت‌ها، تجهیزات و منابع مالی

- زیرساخت‌های فیزیکی و تأسیساتی متناسب با فعالیت‌های آموزشی و ترویجی در بخش کشاورزی (فضای آموزشی، آزمایشگاه، مزرعه نمایشی و ...)
- وسایل ایاب و ذهاب مورد نیاز به ویژه برای مروجان مسئول پهنه؛
- تجهیزات و امکانات اداری (به ویژه رایانه همراه)؛
- تجهیزات و امکانات آموزشی و کمک آموزشی (به ویژه در حوزه چندرسانه‌ای)؛
- منابع و اعتبارات مالی کارشناسی شده بر مبنای جمعیت و پراکنش جغرافیایی گروه‌های هدف؛

ج) قوانین، مقررات و شیوه‌نامه‌های اداری تصریح شده

- قوانین، مقررات و شیوه‌نامه‌های اختصاصی در حوزه اعتبارات نظام آموزش و ترویج کشاورزی؛
- قوانین، مقررات و شیوه‌نامه‌های اختصاصی در حوزه وظایف و اختیارات دوائر نهادی نظام آموزش و ترویج کشاورزی (به ویژه پرسنل ترویج)؛
- قوانین، مقررات و شیوه‌نامه‌های اختصاصی در حوزه مراکز خدمات‌رسانی آموزشی - ترویجی و محل استقرار و خدمت پرسنل نظام آموزش و ترویج کشاورزی (به ویژه طرح‌های مکان‌یابی)؛
- مقررات، آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های اختصاصی در حوزه فرایندهای جذب، ترفیع و ارتقای

حرفه‌ای پرسنل نظام آموزش و ترویج کشاورزی (نظام حرفه‌ای مروجان کشاورزی، نظام پاداش و ...)

❖ مقررات، آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های اختصاصی در حوزه فرایند ترفیع و ارتقای حرفه‌ای متخصصان و پژوهشگران همکار با دواير اجرايي آموزش و ترویج کشاورزی (ترفیع و ارتقاء اعضای هیأت علمی)؛

اقدامات اساسی

در مسیر دستیابی به اهداف کلان آموزش و ترویج کشاورزی شامل توسعه سطح دانش، مهارت‌ها و بهبود نگرش کنشگران فعال در زنجیره ارزش محصولات کشاورزی؛ همچنین با هدف توسعه سرمایه‌های اجتماعی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و جوامع روستایی و عشایری؛ و توسعه روش‌شناسی و فرایندهای اجرایی نظام آموزش و ترویج به منظور دستیابی به اهداف کلان بخش به ویژه تأمین امنیت غذایی در تمامی ابعاد دسترسی، استطاعت، کیفیت، ایمنی و سلامت؛ پایداری اقتصاد خانوار روستایی و عشایری؛ و حداکثرسازی بهره‌وری و توسعه زنجیره ارزش کشاورزی، مجموعه‌ای از برنامه‌ها و اقدامات اساسی تحول‌برانگیز پیش‌بینی‌شده که شرح آن‌ها به اختصار در جداول ذیل آمده‌است.

جدول ۱- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه ساختار سازمانی

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
اعتلا و بهبود ساختار سازمانی نظام آموزش و ترویج کشاورزی	- توسعه تعاملات شبکه‌ای تکثرگرا - بازطراحی سازمانی مبتنی بر نگاشت نهادی - جلب مشارکت فعال بخش غیردولتی اعم از انتفاعی یا غیرانتفاعی	پایه‌ریزی معاونت ترویج کشاورزی در ستاد مؤسسه با رویکرد توسعه ترویج تخصصی
		احیای ارتباط ساختاری نظام‌مند میان ستاد معاونت آموزش و ترویج با واحدهای اجرایی - عملیاتی ترویج در سطوح استانی، شهرستانی و دهستانی
		بازتعریف و ساختاربندی مجدد مراکز جهاد کشاورزی / پهنه‌های عملیاتی دهستان همراه با توسعه مراکز نوآوری کشاورزی
		استقرار دفتر توسعه صلاحیت‌های حرفه‌ای کشاورزی در ستاد معاونت آموزش و ترویج و پایه‌ریزی ادارات مربوطه در استان‌ها
		توسعه مراکز ملی و منطقه‌ای سنجش مهارت حرفه‌ای منابع انسانی بخش کشاورزی
		توسعه مراکز مهارت‌آموزی تخصصی کشاورزی در بخش غیردولتی
		استقرار مراکز سنجش مهارت کشاورزی در بخش غیردولتی
		توسعه مراکز ترویج و توسعه فناوری کشاورزی متناسب با شرایط اگرواکولوژیکی مناطق مختلف کشور
		توسعه مراکز خدمات کشاورزی و منابع طبیعی غیردولتی در حوزه خدمات مشاوره‌ای فنی - ترویجی
		توسعه تشکیلاتی شورای آموزش و ترویج در ستاد با نمایندگان ارشد کنشگران نهادی مختلف
		راه‌اندازی مراکز آموزش عالی تربیت کاردان فنی ماهر کشاورزی و منابع طبیعی
		راه‌اندازی دفتر مطالعات آموزش و ترویج کشاورزی
		پایه‌ریزی انجمن صنفی مروجان کشاورزی
		توسعه شبکه نهادی کثرت‌گرا در نظام آموزش و ترویج کشاورزی با مدیریت فرابخشی (مجمع متخصصان موضوعی)
		تشکیل شورای عالی نوآوری کشاورزی و منابع طبیعی کشور
		راه‌اندازی گروه‌های آموزش و ترویج در مؤسسات تحقیقات کشاورزی
		ایجاد مراکز تخصصی آموزش و تربیت مربیان حرفه‌ای با محوریت مجری‌گری مراکز تحقیقات و آموزش استانی

جدول ۲- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه منابع انسانی - زیربخش عرضه

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
توسعه منابع انسانی نظام آموزش و ترویج کشاورزی (در زیربخش عرضه)	- تقاضا محوری - شایسته‌مداری (رقابت محوری) - توانمندسازی - تسهیلگری - عمل‌گرایی و طبیعت‌گرایی - ارتقای شغلی پیوسته - شبکه‌سازی حرفه‌ای	استقرار نظام صلاحیت حرفه‌ای کشاورزی و منابع طبیعی (توسعه حرفه‌ای مروجان، کارشناسان، محققان و مدیران وزارت جهاد کشاورزی)
		پیاده‌سازی طرح فرصت مطالعاتی مزرعه
		راه‌اندازی کاروان‌های ترویج بهره‌وری کشاورزی
		استقرار نظام جامع ارزشیابی عملکرد - محور (بازنگری آیین‌نامه ترقیع و ارتقای منابع انسانی نظام آموزش و ترویج مبتنی بر عملکرد؛ رتبه‌بندی عاملین ترویج غیردولتی؛ سازوکارهای پاداش و تنبیه و ...)
		توسعه آموزش‌های بدو و ضمن خدمت کارکنان وزارت جهاد کشاورزی
		پیاده‌سازی طرح جامع تربیت و رتبه‌بندی مربیان حرفه‌ای کشاورزی
		راه‌اندازی و توسعه کارگزاری‌های دولتی و غیردولتی رسانه‌های آموزش و ترویج کشاورزی
		برنامه جانشین‌پروری در نظام آموزش و ترویج کشاورزی
		توسعه برنامه کارآفرینی سازمانی در نظام آموزش و ترویج کشاورزی
		احیای طرح سربازان سازندگی در وزارت جهاد کشاورزی
		توسعه و توانمندسازی شبکه عاملین ترویج غیردولتی (مددکاران؛ بسجیان؛ زنان تسهیلگر؛ شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای و ...)

جدول ۳- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه منابع انسانی - زیربخش تقاضا

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
توسعه منابع انسانی نظام آموزش و ترویج کشاورزی (در زیربخش تقاضا)	- تقاضا محوری - شایسته‌مداری (رقابت محوری) - توانمندسازی - عمل‌گرایی و طبیعت‌گرایی - مشارکت محوری (اعتمادسازی؛ دانش بومی) - عدالت محوری (مقیاس فعالیت، جنسیت، قومیت، تمامیت خانوار و ...) - ارتقای شغلی پیوسته - توسعه سرمایه‌های اجتماعی (تقویت رهبری محلی؛ شبکه‌سازی حرفه‌ای)	توسعه تشکلهای انجمن‌ها و مجامع صنفی کشاورزان و سایر فعالان بخش (نظیر بنیادهای توانمندسازی بهره‌برداران؛ خبرگان و ...)
		توسعه صندوق‌های خرد حرفه‌ای در میان جوامع محلی
		توسعه کانون‌های یادگیری محلی با استفاده از ظرفیت کشاورزان برگزیده
		توانمندسازی جوانان روستایی و عشایری
		توسعه آموزش‌های رسمی در حوزه کشاورزی (کشاورزان آینده؛ طرح کارورزی)
		توسعه آموزش‌های استاد - شاگردی در جوامع محلی
		توسعه فرایندهای شناسایی، معرفی و تجلیل از برگزیدگان بخش کشاورزی
		بازتعریف طرح‌های توانمندسازی زنان روستایی و عشایری
		فرهنگ‌سازی و اصلاح الگوی مصرف محصولات کشاورزی و بهره‌برداری از منابع طبیعی در بین آحاد جامعه

جدول ۴- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه روش‌شناسی و فرآیندها

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
بهینه‌سازی و متناسب‌سازی روش‌شناسی و فرایندهای نظام آموزش و ترویج کشاورزی	- سازگارسازی خدمات؛ - تقاضامحوری؛ - مسأله‌محوری؛ - جامعیت و کل‌نگری (دیدگاه سیستمی؛ گفتمان‌سازی)؛ - تمرکززدایی (مشارکت محلی)؛ - بکارگیری فناوری‌های نوآورانه - استفاده حداکثری از ظرفیت‌های هم‌افزایانه بخش غیردولتی؛ - تکثرگرایی و توسعه تعاملات شبکه‌ای؛	استقرار نظام جامع برنامه‌ریزی یکپارچه در حوزه فعالیت‌های آموزشی و ترویجی
		جانمایی جایگاه آموزش و ترویج در نظام نوآوری کشاورزی (هویت‌بخشی حرفه‌ای)
		توسعه حداکثری ظرفیت‌های رسانه‌ای مبتنی بر بستر فضای مجازی در حوزه آموزش و ترویج
		آسیب‌شناسی و بهبود مستمر نظام نوین ترویج کشاورزی
		استقرار نظام مدیریت دانش کشاورزی و منابع طبیعی (از جمله مدیریت داده‌های کلان)
		شناسنامه‌دار نمودن جامعه مخاطبان هدف نظام آموزش و ترویج کشاورزی (مثل پایگاه اطلاعات مبتنی بر مالکیت، عاملیت، فاعلیت؛ شاغلان واقعی؛ مخاطب‌شناسی و ...)
		مستندسازی، ممیزی و کاربست دانش بومی کشاورزان و جوامع روستایی و عشایری
		الگوسازی نحوه مشارکت جوامع محلی در توسعه کشاورزی پایدار
		واگذاری حداکثری وظایف تصدی‌گری - اجرایی حوزه آموزش و ترویج به کارگزاران بخش غیردولتی در چارچوب قانون
		نهادینه‌سازی ارزشیابی در تمامی فرایندهای نظام آموزش و ترویج کشاورزی
		حرکت در مسیر تجاری‌سازی خدمات ترویج و آموزش کشاورزی (بازیابی هزینه)
		سیستماتیک نمودن و رویه‌مندسازی فرایندهای اجرایی نظام آموزش و ترویج (شیوه‌نامه‌های حرفه‌ای)
		تمرکززدایی از فعالیت‌های حوزه آموزش و ترویج کشاورزی (تا سطوح پهنه‌های عملیاتی)
		توسعه تعاملات بین‌المللی در حوزه فعالیت‌های آموزش و ترویج کشاورزی
		ارتقای اثربخشی / پیامد - محور نمودن فعالیت‌های محققان کشاورزی در سطوح مزرعه‌ای
		(مثل پیاده‌سازی طرح فرصت مطالعاتی مزرعه محققان درون و برون سازمانی)
		استقرار نظام جامع انتقال یافته‌های تحقیقاتی به عرصه از طریق ارتباط نظام‌مند با مؤسسات و مراکز تحقیقاتی (طرح تحقیقی - ترویجی/ طرح توسعه‌ای/ پایلوت‌های اجرایی انتقال یافته و ...)
		جانمایی نقش هر یک از کنشگران مختلف نظام نوآوری در حوزه آموزش و ترویج
		رصد، پایش و گزارش‌گیری منظم ادواری از نقش‌آفرینی کنشگران مختلف نظام نوآوری در حوزه آموزش و ترویج و گزارش‌دهی به نهاد فرابخشی ذی‌ربط (مثلاً شورای عالی نوآوری و یا ...)

ادامه جدول ۴- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه روش‌شناسی و فرآیندها

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
بهبود بهینه‌سازی و متناسب‌سازی روش‌شناسی و فرایندهای نظام آموزش و ترویج کشاورزی	- سازگارسازی خدمات؛ - تقاضامحوری؛ - مسأله‌محوری؛ - جامعیت و کل‌نگری (دیدگاه سیستمی؛ گفتمان‌سازی)؛ - تمرکززدایی (مشارکت محلی)؛ - بکارگیری فناوری‌های نوآورانه - استفاده حداکثری از ظرفیت‌های هم‌افزایانه بخش غیردولتی؛ - تکثیرگرایی و توسعه تعاملات شبکه‌ای؛	توسعه رقابت‌های حرفه‌ای سرنوشت‌ساز میان کنشگران حقیقی و حقوقی مختلف نظام نوآوری در حوزه آموزش و ترویج (مثل برنامه انتخاب برگزیدگان بخش؛ راه‌اندازی المپیادها و مسابقات مهارتی میان کشاورزان؛ شرکت‌ها؛ مراکز دهستانی؛ دانشگاه‌ها و ...)
		طراحی نظام ارتقای شغلی مبتنی بر عملکرد تا بالاترین سطوح سازمانی در حوزه آموزش و ترویج (توسعه انگیزشی)
		الزام‌آور نمودن پیوست آموزشی - ترویجی برای برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های توسعه بخش (آیین‌نامه اجرایی و ...)
		مستندسازی و تدوین اطلس جامع آموزش و ترویج کشاورزی (در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی در ادوار مختلف با تحلیل اثربخشی)
		توسعه رهیافت‌ها، روش‌ها و الگوهای آموزشی - ترویجی اقتضایی (همراه با آسیب‌شناسی وضع موجود)
		تدوین آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های کارشناسی تصریح شده در ارتباط با فرایندهای آموزشی و ترویجی و رویدادهای مربوطه (مبانی شناسی؛ تعریف استانداردها، ترمینولوژی مثلاً در حوزه روز مزرعه، سایت جامع الگویی و ...)
		تعریف استانداردهای حرفه‌ای برای هویت‌سنجی کنشگران حقیقی نظام آموزش و ترویج کشاورزی (پژوهشگر مروج ارشد؛ محقق معین، مددکار ترویجی، مربی مهارتی، آموزشگر آموزشگران و ...)
		تدوین الگوی یکپارچه نظام تحقیق - ترویج کشاورز‌محور در نظام‌های بهره‌برداری ایران
		اقتصادسنجی برنامه‌های آموزش و ترویج کشاورزی (توجیه اقتصادی فعالیت‌های آموزش و ترویج)

جدول ۵- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه زیرساخت‌ها، منابع مادی و اعتباری

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
تجهیز و توسعه زیرساخت‌ها، امکانات مادی و اعتبارات نظام آموزش و ترویج کشاورزی	- بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های بخش غیردولتی؛ - بهره‌گیری مؤثر از ظرفیت‌های فضای مجازی و فناوری اطلاعات و ارتباطات؛ - توسعه تعاملات شبکه‌ای از سطوح محلی تا بین‌المللی؛ - تجاری‌سازی دانش و مهارت‌های بخش کشاورزی (بازیابی هزینه‌ها)؛ - بازنگری و تعدیل قوانین و مقررات دست و پاگیر بروکراتیک؛	راه‌اندازی شبکه مستقل «تلویزیون کشاورزی ایران» توسعه رسانه‌های نوین در حوزه آموزش و ترویج کشاورزی (اپلیکیشن‌ها، موشن‌گرافی، سامانه‌های پیام‌رسان مجازی، تالار ترویج و ...) توسعه جشنواره‌های هنری و رقابت‌های رسانه‌ای عمومی در حوزه زندگی روستایی، عشایری و مشاغل بخش کشاورزی و منابع طبیعی راه‌اندازی شبکه عرضه - محور انتقال یافته‌های تحقیقات کشاورزی ایران (شاینتکا) راه‌اندازی سامانه مشاوره تقاضا - محور با استفاده از ظرفیت کارشناسان متخصص موضوعی (از جمله سیستم ارجاع) راه‌اندازی سامانه دیده‌بان کشاورزی و منابع طبیعی برای کسب اطلاعات به‌هنگام از پهنه‌های کشاورزی و منابع طبیعی راه‌اندازی سامانه افکارسنجی، نظرسنجی و ارتباط با جامعه ذی‌نفعان نظام نوآوری کشاورزی توسعه سامانه تلفن گویای کشاورزی در تمام جغرافیای کشور توسعه سامانه خدمات هواشناسی برخط همراه با توصیه‌های ترویجی توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعاتی و ارتباطاتی در واحدهای عملیاتی و جامعه مخاطبان نظام آموزش و ترویج (تفاهم‌نامه با اپراتورهای تلفن همراه) راه‌اندازی سامانه بازاریابی محصولات مشاغل خرد بخش کشاورزی راه‌اندازی سامانه معرفی صاحبان مشاغل خدمات‌رسان مجاز بخش کشاورزی

ادامه جدول ۵- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه زیرساخت‌ها، منابع مادی و اعتباری

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
تجهیز و توسعه زیرساخت‌ها، امکانات مادی و اعتبارات نظام آموزش و ترویج کشاورزی	- بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های بخش غیردولتی؛ - بهره‌گیری مؤثر از ظرفیت‌های فضای مجازی و فناوری اطلاعات و ارتباطات؛ - توسعه تعاملات شبکه‌ای از سطوح محلی تا بین‌المللی؛ - تجاری‌سازی دانش و مهارت‌های بخش کشاورزی (بازیابی هزینه‌ها)؛ - بازنگری و تعدیل قوانین و مقررات دست و پاگیر بروکراتیک؛	نوسازی زیرساخت‌های آموزشی مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی تجهیز و تکمیل زیرساخت‌های فیزیکی و کمک آموزشی مراکز جهاد کشاورزی دهستان تجهیز ناوگان خودرویی مراکز جهاد کشاورزی دهستان تجهیز و نوسازی هنرستان‌های کشاورزی وابسته نوسازی، تجهیز و تکمیل استودیوهای کشاورزی در سطوح ملی و استانی احیاء و راه‌اندازی کتابخانه‌های جوانان روستایی و عشایری ایران
		ایجاد ردیف‌های جدید اعتباری دولتی برای برنامه‌های تحولی حوزه آموزش و ترویج توسعه الگوی بازیابی هزینه‌های آموزش و ترویج کشاورزی (با رویکرد غیرانتفاعی) طراحی الگوی تجاری‌سازی خدمات آموزش و ترویج کشاورزی بر اساس مقیاس اقتصادی فعالیت‌های جامعه هدف جلب مشارکت نظام‌مند نهادهای اهداگر اعم از داخلی یا بین‌المللی در تأمین بخشی از منابع مالی و اعتباری مورد نیاز فعالیت‌های آموزش و ترویج بهینه‌سازی روند تخصیص منابع مالی از طریق بازنگری در فرایندهای بودجه‌ریزی عملیاتی مشارکت و تسهیم اعتبارات مورد نیاز برنامه‌های آموزش و ترویج از طریق تفاهم‌نامه با دیگر کنشگران نهادی اجرایی نظام‌مندسازی تأمین بخشی از منابع مالی مورد نیاز فعالیت‌های آموزش و ترویج از رهگذر تبلیغات و جذب حامیان مالی به ویژه از بخش غیردولتی و ...

ادامه جدول ۵- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه زیرساخت‌ها، منابع مادی و اعتباری

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
تجهیز و توسعه زیرساخت‌ها، امکانات مادی و اعتبارات نظام آموزش و ترویج کشاورزی	- بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های بخش غیردولتی؛ - بهره‌گیری مؤثر از ظرفیت‌های فضای مجازی و فناوری اطلاعات و ارتباطات؛ - توسعه تعاملات شبکه‌ای از سطوح محلی تا بین‌المللی؛ - تجاری‌سازی دانش و مهارت‌های بخش کشاورزی (بازیابی هزینه‌ها)؛ - بازنگری و تعدیل قوانین و مقررات دست و پاگیر بروکراتیک؛	تصویب قانون جامع نظام آموزش و ترویج کشاورزی ایران
		تصویب قانون نظام صلاحیت حرفه‌ای کشاورزی و منابع طبیعی ایران (همراه با مقررات و شیوه‌نامه‌های اجرایی مربوطه)
		تصویب آیین‌نامه جذب، بکارگیری و ارتقای پرسنل نظام آموزش و ترویج کشاورزی (به ویژه مروجان کشاورزی)
		تصویب آیین‌نامه شرح وظایف پرسنل نظام آموزش و ترویج و ممنوعیت واگذاری وظایف غیرآموزشی و غیرترویجی به مروجان کشاورزی
		بازنگری آیین‌نامه‌های ترفیع و ارتقای اعضای هیأت علمی به منظور وظیفه‌مندسازی و تشویق محققان برای مشارکت مؤثر در توسعه فعالیت‌های آموزشی و ترویجی

قوانین و مقررات

جدول ۶- هدف، راهبردهای اساسی و برنامه‌های تحولی مرتبط با حوزه محتوای آموزشی - ترویجی

هدف کلان	راهبردهای اساسی	برنامه تحولی
توسعه و سازگاری محتوای برنامه‌های آموزشی - ترویجی با نیازهای واقعی جامعه هدف	- مخاطب‌محوری و سازگاری - مسأله‌محوری - جامعیت‌محوری (بالانس محتوایی) - عمل‌گرایی - پودمان‌محوری - روزآمدی - دانش‌محوری - عدالت‌محوری (توجه به مقیاس‌ها) - مشارکت‌محوری	طراحی الگوی جامع نیازسنجی محتوایی برنامه‌های آموزشی - ترویجی (ممیزی ادواری)
		طراحی الگوی جامع محتواسازی و محتواگزینی مشارکتی چندسطحی (غیر متمرکز) فعالیت‌های آموزشی - ترویجی (الگوی ساختی - کارکردی؛ برنامه‌ریزی پایین به بالا)
		تعریف پودمان‌های محتوایی برنامه‌های آموزشی و ترویجی در حوزه‌های موضوعی مختلف متناسب با گروه‌های هدف (اقلیم، مقیاس فعالیت و ...)
		طراحی الگوی جامع ارزشیابی محتوایی برنامه‌های آموزشی و ترویجی (بررسی اولویت‌ها، روزآمدی، تعریف استانداردها و ...)
		طبیعت - محور نمودن محتوا و مواد آموزشی برنامه‌های آموزشی - ترویجی بر مبنای عناصر واقعی تشکیل دهنده اکوسیستم مزرعه

